

Programma vermindering regeldruk ondernemers

Regels die werken en de lasten beperken

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Vier bouwstenen	4
I. Werkbaar	5
1.1 MKB-toets	5
1.2 Adviescollege Toetsing Regeldruk	6
II. Meetbaar	7
2.1 Domeingerichte aanpak	7
2.2 Dashboard regeldruk	9
III. Merkbaar	10
3.1 Zwartboek regeldruk	10
3.2 Life events aanpak	11
3.3 Regeldruk Europa	11
3.4 Regeldruk gemeenten	12
3.5 Regeldruk en innovatie	13
IV. Vindbaar	15
4.1 Communicatie	15
4.2 Regelhulpen	15
Onderzoeken	16
Onderzoek naar regeldruk door beleidsregels	16
Onderzoek mogelijkheden regelgevingstechnologie voor mkb (RegTech)	16

Inleiding

Ondernemers hebben met veel regelgeving te maken: lokale, nationale en Europese regels op allerlei terreinen. Nieuwe wetten en regels moeten doeltreffend zijn en geen ongewenste effecten hebben, met rechtsbescherming voor veel uiteenlopende belangen en hoge standaarden voor veiligheid. Regelgeving kan echter ook te omvangrijk of te complex worden. Als bij sommige ondernemers bij voorbaat de moed in de schoenen zakt om een eerste werknemer in dienst te nemen, vanwege alle regels die daar tegenwoordig bij komen kijken, is dat een belangrijk signaal.

Hoewel iedereen begrijpt dat regels noodzakelijk zijn, is het van belang dat ze werkbaar en uitvoerbaar zijn. Ook is relevant of de regeldruk die er vaak mee gepaard gaat niet te hoog wordt. Voor kleine bedrijven kan generieke regelgeving een te grote last zijn. Daarmee heeft de overheid rekening te houden. Het is de kunst om de balans te vinden tussen regels die werken en de lasten beperken.

Kwantitatief of kwalitatief

Jarenlang is gewerkt aan het reduceren van de regeldrukkosten. Daarbij werd voornamelijk gewerkt met macrodoelstellingen, ofwel het terugdringen van de totale jaarlijkse regeldrukkosten voor het Nederlandse bedrijfsleven. Een dergelijke generieke doelstelling had de voordelen van concreetheid, meetbaarheid en relatieve eenvoud, maar werd ook gekenmerkt door belangrijke nadelen. Vooral wat betreft de merkbaarheid van de regeldrukvermindering op het niveau van de ondernemers zelf. Het nastreven van een puur kwantitatieve generieke doelstelling biedt namelijk geenszins de garantie dat juist die regels worden aangepakt die door ondernemingen als belastend worden ervaren. Of dat reducties behaald worden binnen die domeinen of sectoren die relatief het meest last hebben van regeldruk.

In de discussie over de aanpak van de regeldrukkosten is het principe van 'one in one out' (OIOO) de laatste tijd een veelgenoemde optie. Met name communicatief lijkt dit een aantrekkelijk alternatief. Het suggereert dat als er een regel bijkomt, er ook één weggaat. In de praktijk ligt dit genuanceerder: als de regeldrukkosten stijgen door nieuwe regelgeving moet compensatie worden gevonden in andere regelgeving; zo blijven de kosten voor ondernemers per saldo gelijk. Maar ook hier geldt: wat merkt de ondernemer hier nu echt van in de praktijk? Wat is het gewicht van de verplichtingen die worden geschrapt om nieuwe verplichtingen te compenseren? Een aantal Europese landen hanteert het OIOO-principe. In het onderzoek naar de voor- en nadelen van de OIOO-systematiek dat vorig jaar met uw Kamer is gedeeld blijkt dat ook deze systematiek tegen het probleem van merkbaarheid aanloopt¹. De Deutscher Industrie- und Handelskammertag stelt dat OIOO in de praktijk van ondernemers niet heeft geleid tot merkbare vermindering van regeldrukkosten. Compensatie van regeldrukkosten wordt zelden gevonden binnen hetzelfde beleidsterrein, de sector of de bedrijven waar de nieuwe regeldruk is geïntroduceerd. Het is niet voor niets dat landen zoals het Verenigd Koninkrijk en Denemarken hebben besloten het OIOO-principe af te schaffen. De praktijk in deze landen is vergelijkbaar met die in Nederland.

Door het vorige kabinet is bewust een andere aanpak gekozen². Daarbij is een werkwijze gehanteerd om in samenspraak met ondernemers en ondernemersorganisaties bestaande én nieuwe regelgeving tegen het licht te houden, knelpunten te traceren en samen op te lossen. En waar het kan de regelgeving eenvoudiger te maken. Transparant en interactief dus. Deze kwalitatieve benadering heeft diverse praktische verbeterpunten voor ondernemers opgeleverd. Zo zijn zelfstandig werkende vrouwen bij de aanvraag van een zwangerschaps- en bevallingsverlofuitkering aan UWV niet langer verplicht een verklaring van de arts of verloskundige over de verwachte datum van bevalling te overleggen. Een ander goed voorbeeld is de afschaffing van de prijswaarneming door het CBS in

¹ Tweede Kamer, 35570-XIII-20

² Tweede Kamer, 32637, nr. 314

winkels. Ondernemers worden niet meer belast met een werknemer van het CBS die informatie verzamelt in de winkel³.

Hoewel de kwalitatieve regeldrukaanpak door het vorige kabinet tot concrete resultaten heeft geleid, was er ook de nodige kritiek. Met name dat er geen eenduidig beeld van de resultaten van het regeldrukbeleid ontstond.

De vraag die boven de markt hangt is: wat merken ondernemers ervan als de regeldruk wordt aangepakt? Concreet, in de praktijk van hun bedrijf? Welke methode, de kwantitatieve of de kwalitatieve, levert voor ondernemers de beste en meest tastbare resultaten op? Hoe houdt de overheid de vinger aan de pols bij het ontwikkelen van regelgeving?

Minder + beter = passend

Waar het kan, moet het minder. Waar het kan, moet het beter. Dit kabinet wil in nauwe samenwerking met ondernemers regelgeving op die manier passend maken. En de aanpak van bestaande regeldruk waar het kan ook meetbaar te maken, om vrijblijvendheid die erin kan sluipen de pas af te snijden. Een moderne aanpak voor bestaande en nieuwe regelgeving bestaat uit vier bouwstenen: werkbaar – meetbaar – merkbaar – vindbaar.

Het is een verbeterde, aangescherpte versie van de aanpak van de afgelopen jaren. Deze aanpak is arbeidsintensiever, maar ook effectiever dan werken volgens het OIOO-principe. Het is ook transparanter en interactiever. De cijfers gaan niet over de hoofden van ondernemers heen, de reductie-exercitie wordt samen met ondernemers gedaan. Als we bovendien de communicatie en dienstverlening verbeteren en overheden die moeten meewerken dwingend motiveren dat ook daadwerkelijk te doen, gaan ondernemers hier ook meer van merken dan van een generieke doelstelling of van een OIOO-methodiek.

Vier bouwstenen

De vernieuwde methodiek bestaat uit vier bouwstenen: werkbaar – meetbaar – merkbaar – vindbaar.

I. WERKBAAR

- MKB-toets
- ATR

III. MERKBAAR

- Zwartboek regeldruk
- Life events aanpak
- Regeldruk Europa
- Regeldruk gemeenten
- Regeldruk en innovatie

II. MEETBAAR

- Domeingerichte aanpak
- Dashboard regeldruk

IV. VINDBAAR

- Communicatie
- Regelhulpen

³ Tweede Kamer, 29515, nr. 454

I. Werkbaar

Toen dit kabinet aantrad, heeft zij vanaf het begin duidelijk gemaakt dat het voor grote uitdagingen zou komen te staan, maar ook dat de beginselen van betere regelgeving meer en meer het proces van beleidsvorming moeten bepalen⁴. Werkbaarheid, proportionaliteit en het zoveel mogelijk beperken van regeldruk van zowel voorgenomen als bestaande regelgeving staan daarbij centraal.

Met de MKB-toets en het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) zorgen we er voor dat bedrijven en met name het mkb zo min mogelijk last hebben van verplichtingen die volgen uit nationale wet- en regelgeving.

1.1 MKB-toets

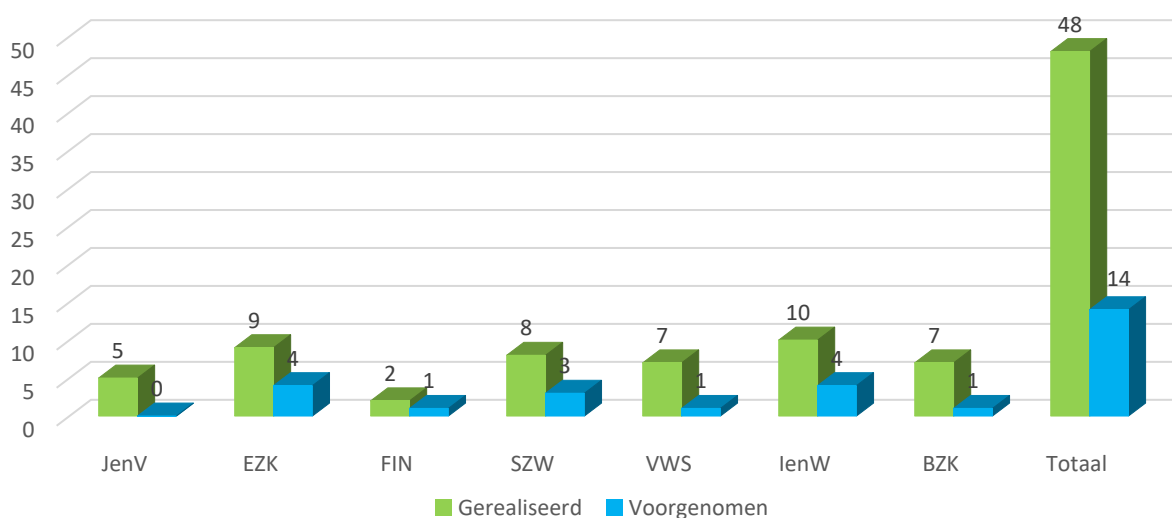
Betere regelgeving is belangrijk. Wetgeving is geen doel op zich, maar een middel om de gemeenschappelijke problemen en uitdagingen, waarmee we als samenleving worden geconfronteerd, aan te pakken. Doelgerichte, op feiten gebaseerde en eenvoudig geformuleerde regelgeving heeft meer kans om correct te worden nageleefd en de doelstellingen ervan zullen eerder worden verwezenlijkt.

MKB-toets voorgenomen regelgeving

De MKB-toets moet er voor zorgen dat de kleine bedrijven in geval van nieuwe wet- en regelgeving met naar verwachting substantiële regeldruk voor het mkb in een vroeg stadium betrokken worden bij de invulling van deze nieuwe wet- en regelgeving. De MKB-toets heeft in de praktijk de vorm van een panelgesprek met individuele MKB-ondernemers. Het doel van de MKB-toets is te bewerkstelligen dat nieuwe wet- en regelgeving ook voor het mkb werkbaar en uitvoerbaar is en met zo min mogelijk regeldruk gepaard gaat.

Na een aantal pilots in 2018 en de evaluatie daarvan begin 2019 heeft het vorige kabinet de MKB-toets in mei 2019 uitgerold.

Aantal gerealiseerde en voorgenomen MKB-toetsen per departement

In de zomer van 2021 is de MKB-toets geëvalueerd met een positief resultaat⁵. De belangrijkste conclusie is dat het nut van de toets breed wordt onderschreven, zowel door de betrokken departementen als door het bedrijfsleven. De MKB-toets is niet slechts een instrument om mogelijke knelpunten in voorgenomen regelgeving op te sporen. Door het gesprek aan te gaan met ondernemers wordt het wederzijds begrip tussen ondernemers en departementen vergroot en wordt door departementen serieus gekeken naar mogelijke oplossingen voor knelpunten die door ondernemers

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/01/10/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst>

⁵ Tweede Kamer, 32637, nr. 476

zijn geadresseerd tijdens een panelgesprek. Een andere belangrijke conclusie is dat de toets in de meeste gevallen wordt toegepast waar dat wenselijk is (ca. 80%). Dat zijn mooie conclusies, maar er is ruimte voor verbetering.

Op basis van de aanbevelingen uit de evaluatie worden aanpassingen doorgevoerd om de aandacht voor de MKB-toets en procedure daar omheen verder te borgen, zowel bij de vakdepartementen als bij de koepels van het georganiseerde bedrijfsleven. Dit betekent onder andere extra aandacht voor het terugkoppelen van de resultaten van de toets door de dossierhouders naar de paneldeelnemers, het uniformeren van de verslagen van de panelbijeenkomsten en het scheppen van voorwaarden voor het vinden van voldoende paneldeelnemers vanuit het mkb.

Hoe maken we het meetbaar:

1. *Aantal uitgevoerde MKB-toetsen per departement per jaar.*
2. *Meting tevredenheid deelnemers over panel-gesprek.*

In april 2021 verzocht de Kamer⁶ via een motie om een agrarische praktijktoets te realiseren. In de Kamerbrief⁷ van oktober 2021 zegde Minister LNV toe – naast de reeds bestaande overleggen – advies in te winnen bij een panel van agrarisch ondernemers bij nieuwe wetgeving op het terrein van de land- tuinbouw en visserijsectoren. De inmiddels ingevoerde *agrarische bedrijfstoets* is een panelgesprek waarin ondernemers wordt gevraagd welke effecten zij verwachten van een voorgenomen regeling van het vakdepartement op grond van hun praktijkervaring.

MKB-toets bestaande regelgeving (invoeringstoets bestaande wetgeving bedrijven)

In het Zwartboek Regeldruk (2021) wordt voorgesteld om bestaande regelgeving structureel door te lichten en te zoeken naar vereenvoudiging of reductiemogelijkheden⁸. Ook door de Kamer is hier aandacht voor gevraagd. Een systematische doorlichting van alle bestaande regelgeving door MKB-toetsen is niet realistisch. Een gerichte en stapsgewijze uitbreiding is evenwel wel mogelijk. Het voornemen is om de MKB-toets verder uit te breiden naar bestaande regelgeving door na tenminste een jaar van inwerkingtreding van nieuwe regelgeving een soort APK-check uit te voeren. Deze check na inwerkingtreding is bedoeld om op basis van klachten van ondernemers snel aanpassingen in de uitvoering of toezicht te kunnen doorvoeren. De kern van de check is bespreking van de ervaren uitvoerbaarheid voor het mkb.

Dit jaar zal begonnen worden om de mkb-bedrijven, die bij een eerdere MKB-toets voor nieuwe wetgeving betrokken waren, een jaar na inwerkingtreding te benaderen met vraag of de regeling in de praktijk alsnog problemen oplevert.

1.2 Adviescollege Toetsing Regeldruk

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) toetst voorgenomen regelgeving op de gevolgen voor regeldruk. Dat doet zij sinds 2017 naar volle tevredenheid van zowel departementen als de Kamer. Departementen weten ATR steeds beter te vinden en een aanzienlijk deel van de adviezen van ATR wordt door de departementen verwerkt in nieuwe voorstellen voor regelgeving. Uit een recent onderzoek dat ATR hiernaar heeft laten uitvoeren blijkt dat op 89% van de ATR adviezen wordt gereageerd in de toelichting bij voorgenomen regelgeving: in 66% van de gevallen worden adviezen overgenomen of leiden ze tot wijzigingen, in 23% van de gevallen worden adviezen niet overgenomen, maar wordt dat wel goed beargumenteerd. In grofweg 10% van de gevallen wordt niet nader ingegaan op het ATR-advies.

Hieruit blijkt dat ATR een belangrijke rol speelt in het beleid tegen verdere stijging van regeldruk en daarom is het wenselijk dat ATR zo snel mogelijk een duidelijk nieuw mandaat krijgt. Een belangrijk

⁶ Tweede Kamer, 35 398, nr. 21

⁷ Tweede Kamer, 21 501, nr. 32 en 21 501, nr. 32-1355

⁸ https://www.mkb.nl/sites/default/files/zwartboek_regeldruk.pdf

punt is dat ATR ook een meer permanente vorm moet krijgen. In de afgelopen 20 jaar is ongeveer elke 4 jaar een nieuw tijdelijk college ingesteld. In het Commissiedebat Regeldruk van 23 maart heb ik toegezegd dat de instellingswet voor de opvolger van ATR aan de Kamer zal worden gezonden. Daarin zal ik ook aangeven op welke punten de taken van ATR zullen worden aangevuld. Ik verwacht het wetsvoorstel in de tweede helft van dit jaar aan de Kamer te kunnen sturen.

II. Meetbaar

Het aanpakken van regeldrukkosten is en blijft belangrijk. Dit kabinet wil een brug slaan tussen het gericht aanpakken van concrete problemen en het structureel aanpakken van regeldrukkosten. Dat doen we al goed bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving, maar zou nog beter kunnen bij het aanpakken van knelpunten in bestaande regelgeving. Het gaat om een aanpak die praktisch uitvoerbaar is en tegelijkertijd de ondernemer centraal stelt, waarbij regeldruk daadwerkelijk merkbaar wordt aanpakt en ook beter is te monitoren en te verantwoorden.

2.1 Domeingerichte aanpak

Een belangrijke bouwsteen in het nieuwe regeldrukprogramma is om heel meetbaar de balans op te maken wat de regels zijn waar een ondernemer in de praktijk mee te maken krijgt, tegen welke knelpunten hij aanloopt en wat het kost aan lasten. Dat wil ik meetbaar maken op het niveau van een individuele ondernemer. Zo krijgen we op de werkvloer suggesties waar het minder of beter kan. Daarvoor wil ik een domein- of sectorgerichte aanpak introduceren, met een domein- of sectorspecifieke reductiedoelstelling. MKB-NL heeft recent een voorstel gedaan voor het werken met een analyse-instrument, het MKB-indicatorbedrijf, dat hier prima voor kan worden ingezet⁹.

MKB-indicatorbedrijven

Een MKB-indicatorbedrijf staat model voor een grote groep mkb-ondernemingen in een sector. Ervaring met deze methodiek in Duitsland leert dat rond de 5 bedrijven per sector samen een adequaat gemiddeld bedrijf ('indicatorbedrijf') vormen¹⁰. Voor het indicatorbedrijf worden alle geldende verplichtingen geïdentificeerd, knelpunten in kaart gebracht en inzichtelijk gemaakt wat de totale jaarlijkse kosten zijn om aan de verplichtingen te voldoen. Hiermee krijgen we zowel kwalitatief als kwantitatief een compleet beeld van de regeldruk die mkb-ondernemers binnen een sector kunnen ervaren. Vervolgens worden reductieprogramma's per sector ontwikkeld. Hierbij kan het gaan om knelpunten of kosten die veroorzaakt worden door zowel generieke als sectorspecifieke regelgeving. Hierdoor heeft de aanpak van de regeldruk bij de MKB-indicatorbedrijven een bredere doorwerking, zodat ook bedrijven in andere sectoren of domeinen een vermindering van de regeldruk zullen ervaren.

Reductievoorstellen die zijn gerealiseerd worden tenslotte getoetst. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar opgeloste knelpunten en behaalde reducties van regeldrukkosten, maar nadrukkelijk ook naar de mening van de ondernemer. De mate van tevredenheid van een ondernemer is naar mijn mening namelijk een belangrijke indicator van een merkbare aanpak van regeldruk.

Keuze MKB-indicatorbedrijven

Om te borgen dat er een betrouwbaar beeld wordt neergezet van de regeldruk binnen een sector is het van belang dat er duidelijke criteria worden gehanteerd bij de selectie van bedrijven op basis waarvan een MKB-indicatorbedrijf wordt geselecteerd:

- De bedrijfsactiviteiten moeten grotendeels representatief zijn voor de sector.
- De bedrijven mogen niet te verschillend zijn om ze met elkaar te kunnen vergelijken.
- De bedrijven moeten door een zo groot mogelijk deel van de wettelijke verplichtingen getroffen worden die binnen de betreffende sector van toepassing zijn.

⁹ https://www.vno-ncw.nl/sites/default/files/meetbaar_programma_regeldruk_-_factsheet_2.0.pdf

¹⁰ <https://www.dihk.de/resource/blob/18690/d9172ef787eef2f6d984a8754051675a/studie-buerokratieabbau-data.pdf>

- Er moet sprake zijn van een gelijkmatige verdeling van de bedrijven over stedelijke en landelijke gebieden.

We beginnen met de volgende indicatorbedrijven:

1. Kapper
2. Hotel met restaurant
3. Metaalbedrijf
4. Producent voedingsmiddelen
5. Bouw of onderhoudsbedrijf
6. Kledingwinkel

Deze selectie dekt het grootste deel van de verplichtingen voor mkb-bedrijven af.

Regeldrukreductieprogramma's

Door werkbaarheid en kosten ten opzichte van elkaar zichtbaar te maken, wordt duidelijk voor welke wettelijke verplichtingen vereenvoudiging het meeste gaat opleveren. Per sector zal vervolgens een regeldrukreductieprogramma worden vastgesteld.

Op basis van de ervaringen die met deze methodiek in Duitsland zijn opgedaan, is de inschatting dat deze aanpak grofweg de volgende fases zal kennen:

Fase I (inventariseren)

In deze fase worden de geldende verplichtingen voor een MKB-indicatorbedrijf geïnventariseerd. Vervolgens worden de verplichtingen gekwantificeerd en andere knelpunten in beeld gebracht. Aansluitend worden voor de meest belastende verplichtingen mogelijkheden tot reducties op een rij gezet. Ik ben voornemens om de onderzoeken naar regeldruk voor de zes aangegeven MKB-indicatorbedrijven parallel aan elkaar te laten uitvoeren. Voordeel hiervan is dat hiermee ook snel inzichtelijk wordt welke knelpunten eventueel sector-overstijgend zijn.

Fase II (opstellen reductieprogramma's)

In overleg met brancheorganisaties en de betrokken departementen, uitvoeringsorganisaties en toezichthouders worden reductieprogramma's opgesteld. Deze reductieprogramma's zullen in de Ministerraad formeel worden vastgesteld.

Fase III (implementatie reductiemaatregelen)

De doorlooptijd voor het implementeren van verbetermaatregelen zal sterk variëren. Deze is afhankelijk van de mate van complexiteit van de op te lossen problemen en de aard van de te nemen maatregelen.

Fase IV (vaststellen gerealiseerde effect)

In de laatste fase worden doorgevoerde reductievoorstellen uiteindelijk doorgerekend en getoetst of het beoogde effect is gerealiseerd.

Ik zal de Kamer op reguliere basis over de voortgang van de reductieprogramma's informeren. Begin 2023 zal ik de eerste voortgangsrapportage aan de Kamer sturen.

Boegbeeld

Om een goede vinger aan de pols te houden bij met name de voortgang van de implementatie van de verschillende reductiemaatregelen, ben ik voornemens om een 'boegbeeld aanpak regeldruk bedrijven' aan te stellen, iemand met een politiek-bestuurlijk profiel die een gezicht geeft aan de reductieprogramma's en de betrokken partijen gaat stimuleren om overeengekomen reductiemaatregelen of oplossingsrichtingen tijdig te realiseren. Daarnaast zal het boegbeeld reeds uitgevoerde verbetermaatregelen actief uitdragen naar ondernemers binnen de betreffende sectoren.

2.2 Dashboard regeldruk

Er komt een dashboard regeldruk dat gemakkelijk inzicht biedt in de voortgang van het kabinetsbeleid op het gebied van betere regelgeving en dienstverlening voor ondernemers. Het dashboard toont niet alleen de voortgang en resultaten van de MKB-indicatorbedrijven aanpak. Ook wordt bijvoorbeeld inzicht gegeven in voorgenomen of afgeronde MKB-toetsen en in het verloop en de opbrengsten van de life-events aanpak bedrijven. Het dashboard volgt de ontwikkeling van de totale regeldrukkosten van nieuwe wet- en regelgeving en laat de daadwerkelijke effecten van genomen reductiemaatregelen zien. Door vóór en na het treffen van een maatregel ondernemers te vragen naar hun tijdsbesteding of kosten als gevolg van de met die maatregel samenhangende administratieve taken en het rapportcijfer wat ze daaraan toekennen, ontstaat een beeld van het effect van de maatregel.

Er zal worden gewerkt met een aantal indicatoren om de ervaren regeldruk in kaart te brengen:

1. Aantal (opgeloste) knelpunten
2. Behaalde reducties
3. Klanttevredenheid op een schaal van een tot tien per actiepoint of maatregel

De vormgeving van het dashboard zal in afstemming met MKB-NL en ONL plaatsvinden om de getoonde informatie zo goed mogelijk te laten aansluiten op de behoeften vanuit het bedrijfsleven.

Monitor regeldrukkosten

Wanneer een nieuwe wet, een wetswijziging, een AMvB of een ministeriele regeling wordt gemaakt geldt de afspraak dat de regeldrukkosten voor bedrijven en burgers in beeld worden gebracht. Deze regeldrukkosten worden in een aparte regeldrukparagraaf in de memorie of nota van toelichting van het desbetreffende voorstel vermeld. In principe heeft dit altijd als primaire doel gehad om een inschatting vooraf te maken op welke wijze de doelgroepen van wet- en regelgeving door verplichtingen geraakt kunnen worden. Met enige regelmaat is er door de Kamer gevraagd om de feitelijke ontwikkeling van de totale regeldrukkosten weer structureel inzichtelijk te maken.

Hoewel inzage in de totale regeldrukkosten niet direct iets zegt over de door ondernemers ervaren regeldruk, kan het wel van toegevoegde waarde zijn. Het kan aanknopingspunten bieden om te bepalen binnen welke domeinen of sectoren een meer gerichte aanpak van regeldruk op zijn plaats is.

Eenmalig is niet structureel

Wanneer we het hebben over de feitelijke ontwikkeling van regeldrukkosten, dient er te worden gekeken naar de jaarlijks terugkerende kosten, de zogenoemde structurele kosten. Dat is de enige hanteerbare maatstaf. In discussies over regeldruk worden hier vaak ten onrechte zogenoemde incidentele of eenmalige kosten bij opgeteld.

Natuurlijk hebben ondernemers eenmalige regeldrukkosten. Iedere wetswijziging (ook bij een vereenvoudiging van regelgeving) brengt namelijk onvermijdelijk eenmalige invoeringskosten met zich mee. Het gaat dan bijvoorbeeld om het eenmalig aanpassen van bedrijfsprocessen of eenmalige investeringen in software of apparatuur. Eenmalige kosten hebben per definitie geen structureel karakter. Eenmalige kosten kunnen na invoering van regelgeving ook niet meer worden aangepakt, ze zijn immers al gemaakt. Uiteraard kan je bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving er wel voor zorgen dat deze kosten zo laag mogelijk zijn voor het bedrijfsleven.

Belangrijke Europese component

Ook bestaat vaak de indruk de regeldrukkosten voornamelijk worden veroorzaakt door verplichtingen uit nationale wet- en regelgeving. Dat is niet het geval. De door ondernemers ervaren regeldrukkosten hebben een belangrijke Europese component. Zo is 90% van de structurele en 54% van de eenmalige regeldrukkosten in de vorige kabinetsperiode (oktober 2017 – 31 december 2021) het gevolg geweest van Europese regelgeving.

Om verwarring over de feitelijke ontwikkeling van de regeldrukkosten in de toekomst te voorkomen ben ik van plan om als onderdeel van het nieuwe regeldrukbeleid de Kamer hierover weer regulier te gaan informeren en ook op te nemen als onderdeel in het eerdergenoemde regeldrukdashboard.

Inzicht in de regeldrukkosten zal ik echter vooral gebruiken om te kijken in welke sectoren of domeinen de regeldruk het hoogst oploopt en te bepalen waar een meer gerichte aanpak wenselijk is. Niet om een generieke reductiedoelstelling op los te laten.

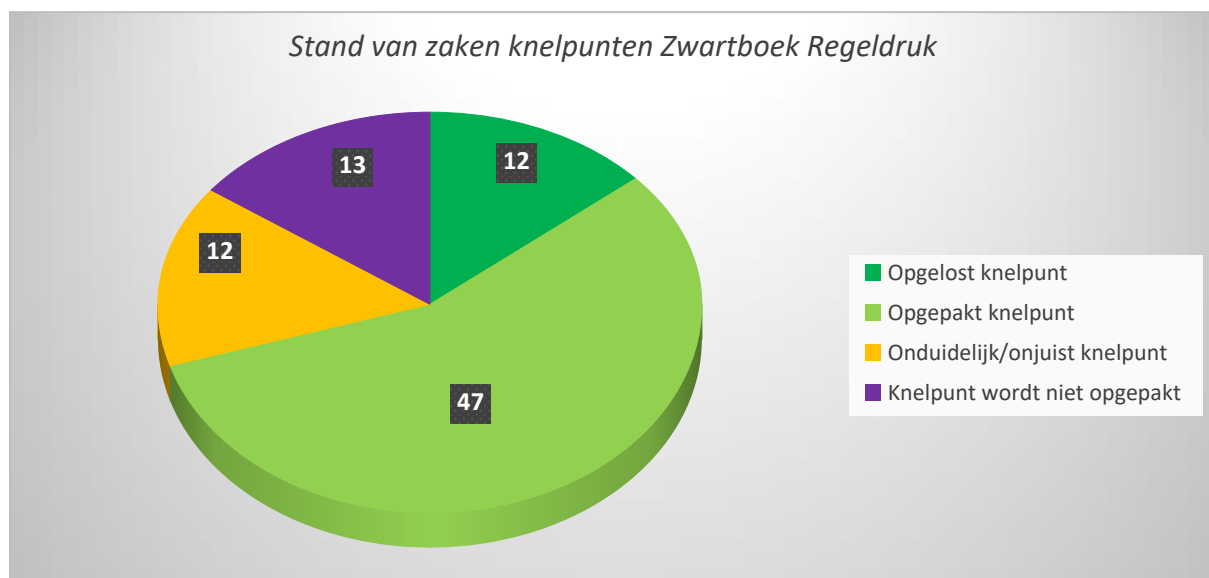
III. Merkbaar

Dit kabinet zet ondernemers centraal. Zowel bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving als bij het oplossen van knelpunten in bestaande regelgeving en in de uitvoering daarvan. Samen met ondernemers gaan we op zoek naar juist die knelpunten die in de praktijk voor de meeste overlast zorgen. Daarbij kijken we ook naar Europese regelgeving en regelgeving van lagere overheden.

3.1 Zwartboek regeldruk

Vorig jaar heeft MKB-NL een 'zwartboek regeldruk' aan de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat aangeboden¹¹. Daarin is een verzameling opgenomen van door ondernemers ervaren knelpunten in bestaande regelgeving voor een zestal **sectoren** (bouw, retail, jeugdzorg, transport, kinderopvang en chemische industrie) en een viertal **thema's** (arbeid, milieu, privacy en fiscaliteit) beschreven.

In het Zwartboek hebben we in totaal 84 aangedragen knelpunten geconstateerd. De knelpunten vallen onder acht departementen en twee decentrale overheidsorganisaties. Het merendeel van de knelpunten (59) is reeds door de verantwoordelijke overheidsinstanties opgepakt of opgelost. De overige 25 knelpunten zijn ofwel knelpunten die onduidelijk of onjuist zijn, ofwel knelpunten die weliswaar erkend worden, maar om uiteenlopende redenen niet kunnen of zullen worden opgepakt.

Een voorbeeld van een knelpunt dat reeds bekend was en waar al aan gewerkt wordt is de problematiek rond de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De AVG leidt tot veel vragen en regeldruk leidt bij ondernemers. Tegelijkertijd is dit een onderwerp waar vanuit EZK al een tijd aan gewerkt wordt. Zo is in overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) met een klankbordgroep bestaande uit ondernemers gewerkt aan oplossingen die ondernemers duidelijker maken wat er van hen gevraagd wordt. Zo zijn er 5 korte animaties voor ondernemers ontwikkeld die de meest essentiële punten van de AVG in begrijpelijke taal uitleggen, zijn de teksten op de website van de AP voor ondernemers begrijpelijker geformuleerd en is er een infographic voorhanden die aangeeft waar je als ondernemer op moet letten bij het aannemen van (de eerste) werknemers.

¹¹ https://www.mkb.nl/sites/default/files/zwartboek_regeldruk.pdf

Een andere voorbeeld is dat bouwbedrijven pleiten voor landelijke uniforme regelgeving ten aanzien van bouwwerken, zodat zij niet in afzonderlijke gemeenten technische aanpassingen moeten doorvoeren in hun bouwconcepten. In 2018 was besloten om in het Besluit bouwwerken leefomgeving op de onderdelen energieprestatie en milieuprestatie van gebouwen gemeentelijke maatwerkregels mogelijk te maken om die eisen aan te scherpen. Momenteel wordt er gewerkt aan een wijziging om deze mogelijkheid te laten vervallen en zo wederom de bouwvoorschriften zoveel mogelijk te uniformeren. Bouwers hoeven dan niet hun woningconcept aan te passen in elke gemeente en kunnen zo de maatvoering, productiewijzen en de toe te passen componenten, bouwdelen en materialen zoveel mogelijk standaardiseren. Deze verbetering van de bouwvoorschriften zal zijn beslag vinden in het Besluit bouwwerken Leefomgeving (Bbl) onder de Omgevingswet, zoals recent is aangekondigd door de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening¹².

In de bijlage bij dit regeldrukprogramma treft u een overzicht van de knelpunten uit het Zwartboek en de laatste stand van zaken. In de reguliere voortgangsrapportages over het regeldrukprogramma houd ik u op de hoogte van de wijze waarop de knelpunten uit het zwartboek zijn of worden opgepakt.

Jaarlijkse regeldrukscan

In navolging van het zwartboek regeldruk zal ik een jaarlijkse regeldrukscan laten uitvoeren. Daarbij verzamelen we signalen van ondernemers over de vraag tegen welke knelpunten zij in de praktijk aanlopen bij zowel regelgeving, uitvoering, toezicht als communicatie over regelgeving. De uitkomsten van de regeldrukscan worden gebruikt om te bepalen of en welke gerichte aanpak hiervoor nodig is. Ook kunnen aan de hand van deze signalen nieuwe MKB-indicatorbedrijven worden geselecteerd. De uitvoering van de jaarlijkse regeldrukscan zal in nauwe samenwerking met MKB-NL en ONL gebeuren.

3.2 Life events aanpak

De life-events aanpak is een instrument om met behulp van de klantreismethodiek ervaren regeldruk rondom grote veranderingen in de levenscyclus van een onderneming, zoals het in dienst nemen van personeel, beginnen met exporteren van goederen of bij een faillissement, merkbaar te verminderen. Bij dit soort levensgebeurtenissen moeten ondernemers veel regelen met de overheid. Dit contact verloopt nu niet altijd even soepel. Daarom richten we ons binnen de Life events aanpak op betere communicatie en slimmere dienstverlening rondom levensgebeurtenissen. Ook zetten we ons in voor eenvoudigere wet- en regelgeving. We werken kortom aan initiatieven en oplossingen waarmee ondernemers écht geholpen zijn.

Op basis van gesprekken die in het kader van eerdere Life-eventsonderzoeken met ondernemers zijn gevoerd, zijn een tweetal onderwerpen benoemd die ik op korte termijn zal laten onderzoeken: 'het verkrijgen van financiering' en 'het aanvragen voor erkenning van beroepskwalificaties'. Daarnaast laat ik een verkenning uitvoeren naar welke andere Life events-onderzoeken deze kabinetsperiode kunnen worden uitgevoerd.

Hoe maken we het meetbaar:

- 1. Aantal opgeloste knelpunten*
- 2. Behaalde reducties van tijdsbesteding of kosten*
- 3. Tevredenheidsmeting*

3.3 Regeldruk Europa

Veruit de meeste regelgeving die in Nederland geldt is rechtstreeks of indirect EU-regelgeving. Dit illustreert waarom het kabinet het zo belangrijk vindt dat er zowel ten aanzien van bestaande als nieuwe EU regelgeving gewerkt wordt aan het verbeteren van de kwaliteit en het voorkomen en wegnemen van onnodige regeldruk en belemmeringen. Nederland werkt hiervoor samen met de Europese Commissie en lidstaten langs twee belangrijke actielijnen:

¹² Tweede Kamer, 32757, nr. 186

1. het verbeteren van het wetgevingsproces: dit is vooral gericht op het versterken van instrumenten als consultaties, impact assessments en evaluaties.
2. het aanpakken van concrete knelpunten in bestaande regelgeving: hiervoor heeft de Commissie een eigen REFIT-programma, waarbij REFIT staat voor 'REGulatory FITness', ofwel gezonde regelgeving. Het programma is erop gericht om bestaande regelgeving te evalueren en waar nodig te verbeteren. Er is ook een "Fit for future platform", dit bestaat uit belanghebbenden en vertegenwoordigers van alle EU-lidstaten en adviseert de Commissie over vereenvoudiging van bestaande EU-regelgeving.

Op 29 april 2021 publiceerde de Commissie een mededeling met een aantal initiatieven om op beide actielijnen haar beleid inzake Betere Regelgeving te versterken. De invoering van het One In One Out (OIOO) beginsel is zonder twijfel de belangrijkste en meest ingrijpende van de aangekondigde maatregelen. De eerste resultaten van de invoering van OIOO zouden in 2022 zichtbaar moeten zijn, aldus de Commissie.

Nederlandse inzet

Gelet op het stadium waarin de Commissie zich bevindt met haar inspanningen om regeldruk te beperken, is het volgens het kabinet positief dat de Commissie het instrument nu inzet. De verwachting is dat OIOO ervoor zorgt dat de Commissie op alle beleidsterreinen systematisch stilstaat bij de gevolgen van regeldruk en zoekt naar mogelijkheden om regeldruk te verminderen of te voorkomen. Wel ziet het kabinet graag dat de Commissie OIOO niet beperkt tot administratieve lasten, maar toepast op alle regeldrukkosten. Aandachtspunt bij OIOO is tot slot dat de "outs" resultaten opleveren die belanghebbenden herkennen als relevant en die merkbaar leiden tot vermindering van regeldruk. Nederland zal de concrete toepassing van OIOO dan ook nauwgezet volgen.

De Nederlandse inzet zal verder onder andere gericht zijn op de verbetering van de kwaliteit van impact assessments, consultaties en evaluaties. Nederland zal hiervoor signalen van gebruikers doorgeven maar ook concrete suggesties doen aan de Commissie voor verbeteringen. Knelpunten zijn bijvoorbeeld dat in nog te veel gevallen impact assessments ontbreken en dat in die gevallen ook geen inschatting van de regeldruk wordt gemaakt. Daarnaast wordt de positie van het mkb bij impact assessments en evaluaties nog te weinig systematisch in kaart gebracht en zijn teksten van documenten van impact assessments, consultaties en evaluaties voor veel belanghebbenden te complex. Verder horen deelnemers aan consultaties bijvoorbeeld in teveel gevallen te weinig terug over wat er met hun inbreng is gedaan en wat de vervolgstappen in het proces zijn.

Via het Fit for Future-platform werkt Nederland op basis van signalen van belanghebbenden samen met de Commissie en andere lidstaten om concrete regeldruk-knelpunten in bestaande EU regelgeving aan te pakken. Voor Nederland is het belangrijk dat het werk van het platform concrete verbeteringen voor vooral het mkb oplevert.

Lidstaten hebben ook een eigen verantwoordelijkheid bij de totstandkoming van EU-regelgeving om zich tijdig een beeld te verschaffen van de regeldrukgevolgen van voorgestelde regelgeving. Daar waar een impact assessment van de Commissie ontbreekt of bepaalde relevante aspecten in een impact assessment niet worden belicht, zal Nederland bewust stilstaan bij de mogelijkheid om de Commissie te vragen aanvullende informatie te geven of zelf bepaalde regeldrukeffecten in kaart brengen.

3.4 Regeldruk gemeenten

Het aanpakken van regeldruk en het verbeteren van regelgeving en dienstverlening is ook op lokaal niveau van belang. Voor veel ondernemers zijn gemeenten namelijk het eerste aanspreekpunt. Het kabinet blijft daarom, samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), gemeenten met een reeks activiteiten ondersteunen. De VNG biedt zelf al een 'Toolkit Regeldrukreductie' aan, bestaande uit een Beslisboom¹³ en Quickscan¹⁴ voor beleidsmakers en -uitvoerders van ondernemers-dienstverlening om regels en producten te evalueren en waar nodig te verbeteren. Daarnaast werkt

¹³ <https://vng.nl/sites/default/files/2020-10/publicatie-verminderen-regeldruk-door-gemeenten.pdf>

¹⁴ <https://vng.nl/sites/default/files/2020-10/publicatie-10-werkende-elementen-van-regeldrukreductie.pdf>

mijn ministerie momenteel samen met VNG aan een gezamenlijk plan van aanpak om de regeldruk bij gemeenten nog verder aan te pakken. De aanpak richt zich op de verbetering van dienstverlening in algemene zin en op een aantal concrete dossiers zoals de Omgevingswet en de Dienstenrichtlijn.

De VNG werkt aan het onderzoek 'Landschap van Ondernemersdienstverlening' naar overeenkomsten en verschillen in het aanbod van ondernemersdienstverlening door gemeenten. De uitkomsten van het onderzoek kunnen richting geven aan hoe het thema regeldruk (beleving) op de agenda staat en welke verbeteringen hierin wenselijk zijn. Op basis van de verkregen inzichten zal de Toolkit Regelreductie worden geactualiseerd en opnieuw onder de aandacht worden gebracht bij gemeenten. Daarnaast werkt de VNG aan een gezamenlijke, nieuwe vorm van de ondernemerspeiling waarmee in kaart wordt gebracht hoe ondernemers beleid en dienstverlening van gemeenten ervaren en waar hun dienstverlening kan worden verbeterd.

De nieuwe Omgevingswet stelt participatie verplicht, maar de vorm daarvan is vrij. De nadere inrichting hiervan ligt bij gemeenten. De VNG wil met gemeenten in gesprek gaan over hoe zij participatie naar aanleiding van de Omgevingswet gaan organiseren en/of bijstellen en wat *best practices* zijn. Op basis daarvan wordt een handreiking ontwikkeld voor gemeenten om effectieve vormen van participatie met ondernemers te stimuleren.

Voor ondernemers in de dienstensector is de aanpak van regeldruk ook van groot belang. Daarom werkt mijn ministerie samen met de VNG aan meer bewustwording onder gemeenten over het goed uitvoeren van de Dienstenrichtlijn en Dienstenwet. Door betere informatievoorziening over de Dienstenrichtlijn en de Dienstenwet willen we voorkomen dat lokale regelgeving rond dienstverrichters onnodig rigide wordt gemaakt en willen we ondernemers beter inzicht geven in de afwegingen die een gemeente bij de totstandkoming van lokale regelgeving heeft gemaakt. Verbetering van de uitvoering is belangrijk om het lokale en regionale ondernemersklimaat verder te verbeteren.

3.5 Regeldruk en innovatie

Een veelgehoorde klacht is dat innovatie kan worden afgeremd door regelgeving. Daardoor wordt niet alleen economisch potentieel misgelopen, maar worden ook oplossingen voor mobiliteits-, energie-, woon- of zorgvraagstukken gehinderd. Innovatie is van groot belang omdat nieuwe technologieën, nieuwe producten en nieuwe ideeën de economie van de toekomst zijn. In een recente motie van Kamerlid Van Strien wordt het kabinet opgeroepen te bekijken of en op welke wijze regelvrije experimenteerruimtes kunnen bijdragen aan het versnellen van innovatie¹⁵.

Experimenteerruimtes kunnen inderdaad een positief effect hebben. Dat is de ervaring die we de afgelopen jaren hebben opgedaan in Nederland met de diverse experimenteerruimtes die op zowel gemeentelijk, provinciaal als nationaal niveau zijn ingezet. Net als in andere landen waar experimenteerruimtes voorkomen, gaat het daarbij nooit om letterlijk "regelvrije" ruimtes waar in het geheel geen regels meer zouden gelden. Regelgeving is maatschappelijk veel te belangrijk om volledig buiten werking te stellen. In een experimenteerruimte worden tijdelijk, voor een bepaald experiment specifieke stukken regelgeving - of één of meer onderdelen daarvan - buiten werking gesteld om een experiment mogelijk maken. Alle overige regelgeving blijft van kracht.

Aan overheden die overwegen een experimenteerruimte op te zetten, worden via met name de Aanwijzingen voor de regelgeving¹⁶, en het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving¹⁷ richtsnoeren, voorbeelden en tips gegeven als ondersteuning. Ook op EU niveau vindt het kabinet het gebruik van experimenteerruimtes van belang. Als EU-voorzitter heeft Nederland in 2016 met succes het thema "innovatievriendelijke regelgeving" geagendeerd, waarna de Europese Commissie onder andere experimenteerruimtes heeft toegevoegd aan het instrumentarium waarmee binnen de EU wordt gewerkt aan Betere Regelgeving.

¹⁵ Tweede Kamer, 35 925 XIII, nr. 91

¹⁶ https://wetten.overheid.nl/BWBR0005730/2022-04-01/#Hoofdstuk2_Paragraaf2.6

¹⁷ <https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/integraal-afwegingskader-voor-beleid-en-regelgeving/instrumenten/analyse-instrumenten/experiment>

Ik wil overigens opmerken dat in de praktijk blijkt dat ondernemers vaak, nog meer dan met een experimenteerruimte, geholpen zijn met een goede uitleg over wat er op grond van bestaande regelgeving al mogelijk is. Door misverstanden kan ten onrechte het beeld bestaan dat bepaalde voorgenomen activiteiten niet kunnen worden ondernomen. Het is dus vooral van belang dat eerst een goed beeld wordt verkregen van de aard van de knelpunten waar ondernemers op het gebied van innovatie tegenaan lopen. Daarom zet dit Kabinet zich in om belemmeringen voor innovatie zo goed mogelijk in kaart te brengen en tot concrete oplossingen te komen. Daarbij zal – afhankelijk van de aard van de problematiek – ook worden gekeken naar de mogelijkheden voor het toepassen van experimenteerruimte. We kijken onder andere naar belemmeringen voor startups en scale-ups, de industrie en op het terrein van de circulaire economie.

Regeldruk bij startups en scale-ups

Startups en scale-ups zijn vaak de motor van vernieuwing in het mkb. Het kabinet stimuleert dat al, bijvoorbeeld via het werk van netwerkorganisatie Techleap. Maar ook door de One Single Hub-regeling. Hiermee krijgen startups met veel groeipotentie de kans om nationaal en internationaal door te breken. In de praktijk kunnen zij echter te maken krijgen met regeldruk of belemmerende wet- en regelgeving, maar ook subsidieregelingen met beperkende factoren kunnen groei bij ondernemers verminderen of zelfs blokkeren. Voor alle ondernemers is dit onwenselijk, maar voor startups kan dit zelfs het einde van het bedrijf betekenen. We willen als overheid ruim baan bieden aan startups en scale-ups en daarom belemmerende regels tegengaan. Daarvoor moeten we wel eerst weten waar de barrières ervaren worden en wat dus de belemmerende regelgeving of uitvoering is waar deze bedrijven mee worstelen. Dat weten we nu niet of onvoldoende. Het ministerie van EZK heeft daarom een challenge (wedstrijd) uitgeschreven waarbij bedrijven zelf voorstellen kunnen doen voor innovatieve oplossingen waarmee beter inzicht kan worden verkregen in de problemen waar startups en scale-ups tegenaan lopen qua regelgeving en subsidies¹⁸. De startup Avioz heeft de challenge gewonnen en zal de komende maanden gaan werken om haar voorstel voor een innovatieve oplossing daadwerkelijk te realiseren.

Passende regelgeving voor de industrie

In de industriebrief, die binnenkort aan de Kamer wordt gestuurd, schets ik de doelen van het industriebeleid voor deze kabinetsperiode en op welke manier het kabinet deze wil behalen. Het kabinet wil dat zoveel mogelijk van de investeringen in innovatie wordt gedaan door de markt. Hiervoor is het onder meer belangrijk dat de regelgeving die in Nederland geldt, dit zoveel mogelijk faciliteert. Daarnaast gaat het om passende regelgeving die geen onnodige of disproportionele barrières voor innovatie opwerpt. Deze kabinetsperiode willen we specifieke knelpunten in kaart brengen en kijken welke regelgeving hierop eventueel zou moeten worden aangepast. Voor meer informatie over hoe het kabinet dit wil vormgeven, verwijst ik u naar de industriebrief.

Regeldruk en circulaire economie

Ondernemers, die voor de circulaire economie belemmeringen in wet- en regelgeving en de uitvoering daarvan ervaren, kunnen zich melden bij het Versnellingshuis Nederland Circulair!¹⁹. Het Versnellingshuis bestaat sinds februari 2019 en is een samenwerkingsverband van het ministerie van IenW, VNO-NCW/MKB-Nederland, Het Groene Brein, en MVO Nederland. Het Versnellingshuis geleidt vragen en signalen van ondernemers over (belemmeringen in) wet- en regelgeving door naar de betreffende departementen.

Jaarlijks rapporteert het Versnellingshuis over de belemmeringen die ondernemers in de circulaire economie ervaren aan de Tweede Kamer²⁰. In 2022 bleek dat wet- en regelgeving zowel de meest negatief gepercipieerde belemmering als de meest gewenste interventie is. Daarbij is belangrijk te

¹⁸ <https://starthubs.co/nl/ezk/inzicht-in-regeldruk-bij-startups/brief>

¹⁹ <https://versnellingshuisce.nl/>

²⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/02/01/pbl-voortgangsbericht-2022-en-rode-draden-notitie-van-het-versnellingshuis-nederland-circulair>

realiseren dat bedrijven een breder beeld hebben dan een strikte definitie van de term. Onder het paraplubegrip wet- en regelgeving scharen zij ook de uitvoering en bijbehorende procedures, beleid, fiscaliteit, en soms ook normen en standaarden. Oftewel, het hele stelsel van regels dat hun markt vormt. Daarvoor kijken zij naar de overheid en lijken zij te vragen om meer regie van het Rijk.

De meer fundamentele vraagstukken over het in te zetten beleidsinstrumentarium en de circulaire economie worden in het kader van het Uitvoeringsprogramma circulaire economie opgepakt²¹. Zo is er de Richtlijn 2019/904 over kunststofproducten voor eenmalig gebruik (Single-use plastics richtlijn). Voor de uitvoering van deze richtlijn is een besluit²² en een regeling²³ gepubliceerd in de Staatscourant en voor beiden zijn de regeldrukeffecten in kaart gebracht middels een bedrijfseffectentoets²⁴ en toetsing door ATR. De komende tijd wordt onder andere gewerkt aan de implementatie van Europese regelgeving op het gebied van afval (EU-afvalpakket). Daarnaast wordt nationale wet- en regelgeving meer toegesneden op de circulaire economie. Denk aan de modernisering van de Wet milieubeheer en de ontwikkeling van het Circulair Materialenplan als opvolger van het Landelijk Afvalbeheerplan. Ook vindt overleg plaats met de afvalsector over de toekomst op weg naar een circulaire economie.

IV. Vindbaar

Regelgeving en relevante subsidieregelingen moeten goed vindbaar zijn voor ondernemers. En uiteraard ook goed leesbaar en begrijpelijk. Je hebt er als ondernemer echt wat aan als je door de bomen het bos ziet en goed de weg weet te vinden. Dit gaat over adequate voorlichting en dienstverlening van de overheid. Wettelijke verplichtingen dienen overzichtelijker in beeld te worden gebracht, maar ook toegankelijker vanuit het perspectief en in de taal van de ondernemer. Dat is absoluut geen sluitstuk in de puzzel, maar een essentieel onderdeel. Het kabinet zal de komende tijd inzetten op betere communicatie en hulp bij het naleven van wet- en regelgeving.

4.1 Communicatie

Sites en loketten van de overheid moeten tegen het licht worden gehouden, vooral waar het gaat om heldere en begrijpelijke uitleg van (de gevolgen van) wet- en regelgeving. Hierbij ligt ook een belangrijke rol voor de samenwerkingsite en de fysieke regioloketten van het Ondernemersplein (waarbij de KVK het voortouw heeft). Daarnaast is er voor werkgeversorganisaties en brancheorganisaties een prominenter rol weggelegd in het adviseren en doorverwijzen naar de overheid. MKB-NL doet dat met de site ondernemen.nl. Ook brancheorganisaties zouden voor hun (potentiële) leden relevanter kunnen worden door hierin een rol te pakken. Als onderdeel van het regeldrukprogramma wordt een apart communicatietraject opgezet om communicatie en informatievoorziening over regelgeving structureel te verbeteren.

4.2 Regelhulpen

Digitale regelhulpen kunnen een belangrijke rol spelen bij het beter naleven van regels door ondernemers. Een regelhulp vertelt een ondernemer aan de hand van een aantal vragen welke regels op zijn bedrijf van toepassing zijn en wat dit concreet voor hem betekent. Vooral voor mkb-ondernemers die te maken hebben met complexe wet- en regelgeving kan een regelhulp uitkomst bieden.

Er bestaan inmiddels regelhulpen op diverse terreinen. Bijvoorbeeld om precies te weten hoe de nieuwe EU-diergezondheidsverordening van toepassing is op de situatie van de ondernemer. Deze verordening bundelt de regels tegen de verspreiding van dierenziektes. De Exportwijzer bevat belangrijke zaken die ondernemers moeten weten als zij willen gaan exporteren. Verder is er een zelfscan voor Digitale Veiligheid beschikbaar gekomen voor het mkb. Aan de hand van 11 vragen wordt

²¹ https://open.overheid.nl/repository/ronl-753c0844-011c-4d4a-a252-20626eae0b25/1/pdf/lenW%20Uitvoeringsprogramma%20Circulaire%20Economie_def2%20PDFa%20280920.pdf

²² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-294.html>

²³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-8376.html>

²⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/03/28/bedrijfseffectentoets-ministeriele-regeling-kunststofproducten-voor-eenmalig-gebruik-sira-consulting>

een inschatting gemaakt hoe groot het risico op een cyberincident is. Deze inschatting bepaalt in welke risicoklasse een onderneming valt en welke maatregelen er genomen moeten worden om de digitale veiligheid op orde te hebben. Met de Wetchecker energiebesparing van RVO ontdekt een ondernemer eenvoudig welke wettelijke verplichtingen er zijn. Binnen 5 minuten weet hij op hoofdlijnen wat zijn energiebesparingsverplichtingen zijn en hoe hij daar aan kan voldoen. Een ander mooi voorbeeld is MKB-Klimaatwerk.

*Alle maatregelen (verplichtingen en subsidiemogelijkheden) die voortvloeien uit het Klimaatakkoord zijn in **MKB Klimaatwerk** verzameld. MKB Klimaatwerk geeft mkb-bedrijven in meer dan 30 branches digitaal advies op maat over 130 regelingen (waaronder subsidiemogelijkheden), verdeeld over 4 thema's bedrijfsgebouwen, energie en CO2, innovatie en mobiliteit. Op basis van een branche-selectie en een interactieve vragenlijst genereert de website een overzicht van relevante maatregelen. MKB Klimaatwerk bevat niet alle informatie over de inhoud van de regelingen zelf, maar is met name een hulpmiddel om op een snelle manier tot een overzicht van relevante regelingen te komen. Waar mogelijk wordt doorverwezen naar bronnen met meer details over de voor bedrijven relevante regelingen.*

Het Kenniscentrum Regelhulp ontwikkelt regelhulp voor overheidsorganisaties en hun doelgroep²⁵. Een Regelhulp speelt eenvoudig en snel in op de actualiteit zoals de coronacrisis of de Brexit. Als er haast geboden is, kan een Regelhulp binnen een maand live staan. Op basis van signalen van ondernemers zoals uit de MKB-indicatorbedrijven aanpak of uit de Regeldrukscan zal meer structureel gekeken worden naar de vraag of regelhulp uitkomst kunnen bieden.

Onderzoeken

Onderzoek naar regeldruk door beleidsregels

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor het zorgvuldig opstellen van wet- en regelgeving. Uitvoeringsorganisaties, zoals het UWV en de Belastingdienst, en (rijks)toezichthouders, zoals de Inspectie SZW, de Autoriteit Financiële Markten en de Nederlandse Zorgautoriteit, zijn er vervolgens voor om deze wet- en regelgeving uit te voeren, eventueel nader toe te lichten en te controleren. Om deze taken in de praktijk goed uit te kunnen voeren, moeten zij de regelgeving interpreteren en op onderdelen praktisch uitwerken in op schrift gestelde algemene regels die zijn vastgelegd in beleidsregels. Beleidsregels geven aan hoe een bestuursorgaan invulling geeft aan de wet- en regelgeving en dienen ter verduidelijking van die wet- en regelgeving voor de beoogde doelgroepen. Ze behoren geen aanvullende verplichtingen te bevatten voor burgers, bedrijven en instellingen ten opzichte van de verplichtingen die volgen uit de wetgeving.

Uit onderzoek uit 2017 blijkt dat ondernemers beleidsregels in de praktijk toch als belastend kunnen ervaren²⁶. Ik laat onderzoeken of er een trend waarneembaar is voor wat betreft de achterliggende oorzaken van de ervaren regeldruk en of een generieke aanpak kan borgen dat toekomstige beleidsregels in de praktijk niet meer tot regeldruk leiden.

Onderzoek mogelijkheden regelgevingstechnologie voor mkb (RegTech)

De overheid ontwikkelt wet- en regelgeving voor bijna elke branche. Welke regels en voorschriften van toepassing zijn, hangt af van het soort product of dienst dat een bedrijf levert. Voor bedrijven (zeker voor startende) is het vaak een uitdaging te achterhalen welke regelgeving precies van toepassing is. Bovendien moeten bedrijven bijhouden of bij wijzigingen in die regelgeving men nog steeds voldoet

²⁵ <https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/dienstverlening-aan-burgers-en-ondernemers/regelhulp/kenniscentrum-regelhulp/>

²⁶ <https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2017/04/072-en-073-bijlage-Actal-casestudy-regeldruk-beleidsregels-Rijk.pdf>

aan de gestelde verplichtingen. Compliance, ofwel het naleven van regelgeving is niet alleen een continu, maar ook een arbeidsintensief proces. Niet alle bedrijven beschikken over de benodigde capaciteit of kennis om continu bij te houden aan welke verplichtingen moet worden voldaan.

Regelgevingstechnologie, eenvoudigweg RegTech genoemd, is een opkomende toepassing van digitale technologie dat erop gericht is de naleving van wet- en regelgeving gemakkelijker of zelfs automatisch te maken. RegTech kan er voor zorgen dat de wetgever, toezichthouders en bedrijven meer en eenvoudiger inzicht krijgen in regelgeving. Door middel van blockchaintechnologie, machine learning en artificial intelligence is het mogelijk om datastromen te organiseren en inzichtelijk te maken. Met RegTech ziet men eenvoudig welke regels voor wie van toepassing zijn, welke nieuwe regels conflicteren met andere, wie welke definities hanteert en welke interpretaties er bestaan. Bedrijven zien direct aan welke regels zij moeten voldoen. Bedrijven hebben minder last van inconsistenties en overlap in regelgeving. RegTech-toepassingen kunnen daarnaast ook een bijdrage leveren aan de rapportageverplichtingen van bedrijven en de nalevingslasten terugdringen. Dit resulteert erin dat zowel de regeldrukkosten als de ervaren regeldruk voor bedrijven omlaag gaat.

Recent heeft de 'Australian Small Business and Family Enterprise Ombudsman' de Australische regering opgeroepen de mogelijkheden van RegTech te onderzoeken om in te kunnen zetten bij het stroomlijnen van de wetgevingsprocessen en de last voor kleine bedrijven om complexe regelgeving te interpreteren en te implementeren te verminderen²⁷. Hoewel RegTech nog in volle ontwikkeling is en zich in eerste instantie vooral lijkt te richten op grote instellingen binnen de financiële sector, ligt het voor de hand om ook in Nederland te kijken naar de mogelijkheden om deze technologische ontwikkeling op een goede manier toe te passen op andere sectoren en mkb-bedrijven. Het kabinet laat onderzoeken of het mogelijk is tot een pilot of proof of concept te komen om RegTech breder (in andere sectoren dan de financiële sector) en ook voor mkb bedrijven geschikt te maken.

²⁷ <https://www.asbfeo.gov.au/media-centre/media-releases/regtech-key-cutting-red-tape-small-businesses>